

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

**แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1**
**GUIDELINES FOR DIGITAL LEADERSHIP DEVELOPMENT OF SMALL SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER LAMPANG PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE**

¹ฐานิตา หล่องคำ และ ²ปณตนันท์ เถียรประภากุล

¹Thanita Longkham and ²Panatanon Thienpraphakul

¹หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

¹Master of Education Program in Educational Administration, Lampang Rajabhat University, Thailand

Received: 2024-06-12

¹Corresponding Author's Email: thanitalongkham@gmail.com

Revised: 2024-10-24

Accepted: 2024-11-07

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รักษาการผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 จำนวน 234 คน และกลุ่มเป้าหมายในการตรวจสอบร่างแนวทาง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ประเด็นการสนทนากลุ่มและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 ด้านความรู้และทักษะทางดิจิทัล เป็นลำดับที่หนึ่ง ($PNI_{modified} = 0.210$) ด้านการบริหารสภาพแวดล้อมและการใช้เครือข่ายดิจิทัล เป็นลำดับที่สอง ($PNI_{modified} = 0.209$) ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล เป็นลำดับที่สาม ($PNI_{modified} = 0.208$) ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจทางดิจิทัล เป็นลำดับที่สี่ ($PNI_{modified} = 0.196$) ด้านการสื่อสารดิจิทัล เป็นลำดับที่ห้า ($PNI_{modified} = 0.186$) และ ด้านวิสัยทัศน์และการเป็นต้นแบบทางดิจิทัล เป็นลำดับที่หก ($PNI_{modified} = 0.137$)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 พบว่า มีจำนวนทั้งสิ้น 36 แนวทาง ประกอบด้วย ด้านความรู้และทักษะทางดิจิทัล จำนวน 6 แนวทาง ด้านการบริหารสภาพแวดล้อมและการใช้เครือข่ายดิจิทัล จำนวน 6 แนวทาง ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล จำนวน 6 แนวทาง ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจทางดิจิทัล จำนวน 6 แนวทาง ด้านการสื่อสารดิจิทัล จำนวน 6 แนวทาง และด้านวิสัยทัศน์และการเป็นต้นแบบทางดิจิทัล จำนวน 6 แนวทาง

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา; ภาวะผู้นำดิจิทัล; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aims to: 1) investigate the necessary needs for developing digital leadership among small school administrators affiliated with the Lamphang Primary Educational Service Area Offices 1, and 2) explore the approaches to developing digital leadership among small school administrators affiliated with the Lamphang Primary Educational Service Area Office 1. The sample group consisted of 234 school administrators, acting school administrators, and teachers from small schools under the Lamphang Primary Educational Service Area Office 1. The target group for reviewing the draft guidelines was 7 experts. The instruments used for data collection include questionnaires, focus group discussion guides, and focus group transcripts. Data analysis involved calculating percentages, means, standard deviations, necessity indices, and conducting content analysis.

The research found that,

1. the most pressing need for developing digital leadership among small school administrators in Lamphang Primary Educational Service Area Office 1 is in the area of digital knowledge and skills (PNI modified = 0.210), followed by digital environment management and networking (0.209), digital culture building (0.208), digital motivation (0.196), digital communication (0.186), and digital vision and role modeling (0.137).

2. A study on developing digital leadership among administrators of small-sized educational institutions under the Lamphang Primary Educational Service Area Office 1 found a total of 36 strategies. These strategies are categorized into six dimensions: digital knowledge and skills (6 strategies), digital environment management and networking (6 strategies), digital culture building (6 strategies), digital motivation (6 strategies), digital communication (6 strategies), and digital vision and role modeling (6 strategies).

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

Keywords: Guidelines for Developing; Digital leadership; School Administrators

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศ โดยยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ ที่เน้นการแก้ไขปัญหาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ควบคู่กับการปฏิรูปที่สำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 8 เกี่ยวกับหลักการจัดการศึกษาระบุไว้ว่า เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จากกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลมีผลกระทบต่อการปฏิรูปและการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษาหรือการดำรงชีวิตของมนุษยชาติ ยิ่งเป็นการตอกย้ำและเร่งรัดให้เห็นความสำคัญจำเป็นของเทคโนโลยีดิจิทัล

ดังนั้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะสำคัญในยุคดิจิทัล กระบวนการสำคัญ คือ การจัดการเรียนรู้ที่จะต้องปรับเปลี่ยนวิธีการให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เท่าทันสภาพแวดล้อมภายนอกที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง การบริหารจัดการที่เหมาะสมย่อมส่งผลเชิงบวกต่อความสำเร็จขององค์กร (Chaemchoi, 2019) จากสถานการณ์ที่กล่าวมาข้างต้น การขับเคลื่อนการศึกษาของประเทศไทยในยุคดิจิทัล สิ่งที่จะทำให้สถานศึกษาสามารถก้าวผ่านการเปลี่ยนผ่านในยุคดิจิทัลคือการมีภาวะผู้นำ โดยเฉพาะภาวะผู้นำดิจิทัล ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้บริหารที่มีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการ ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันและส่งเสริมบุคลากรในการใช้เทคโนโลยีแพลตฟอร์มที่หลากหลายเพื่อการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากขึ้น (Keesukphan, 2018)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 มีพันธกิจและวิสัยทัศน์ คือการมุ่งสร้างผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในอนาคต ปรับสมดุลเพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับ และจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) จากการศึกษาสภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 (แผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ปีการศึกษา 2563 – 2565) พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่จะประสบปัญหาซึ่งสามารถสรุปได้ 4 ด้าน คือ ปัญหาด้านการบริหารจัดการ ปัญหาด้านการเรียนการสอน ปัญหาด้านความพร้อมเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุน ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และจากการรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ระดับโรงเรียน ประจำปีการศึกษา 2563 โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 มีผลการทดสอบการทางศึกษาระดับชาติ (O-NET) ระดับโรงเรียน ต่ำกว่าระดับประเทศ คิดเป็นร้อยละ 63.64 จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าปัจจัยด้านการบริหารจัดการ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน(แผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ปีการศึกษา 2563 – 2565) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลให้สอดคล้องกับการปรับ

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

ทิศทางการศึกษา สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสร้างสื่อวัตกรรมการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมของสถานศึกษาให้เป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบดิจิทัล พร้อมทั้งส่งเสริมสมรรถนะครู และทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องได้ตลอดชีวิต

จากข้อมูลที่น่าเสนอข้างต้น จะเห็นได้ว่า การพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญและส่งผลโดยตรงต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน เพื่อให้ทั้งผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งในการพัฒนาดังกล่าว จำเป็นต้องนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญ จึงเป็นสาเหตุให้ผู้วิจัย สนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาการทักษะภาวะผู้นำเชิงดิจิทัล เพื่อขับเคลื่อนการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ให้มีความเจริญก้าวหน้าเป็นที่ยอมรับของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูและผู้บริหารสถานศึกษาหรือรักษาการผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 จากโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 55 โรงเรียน จำนวนครูและผู้บริหารสถานศึกษาหรือรักษาการผู้บริหารสถานศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 563 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูและผู้บริหารสถานศึกษาหรือรักษาการผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 ซึ่งได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตาราง Krejcie, and Morgan, (1970) จำนวน 234 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่ถึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ใช้คำตอบแบบตอบสนองคู่ (Dual Responses) ทั้งนี้แบบสอบถามดังกล่าวมี จำนวนรวม 40 ข้อ แบ่งเป็น 6 ด้าน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist)

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยบันทึกเสนอต่อสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เพื่อออกหนังสือถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ในการขอความอนุเคราะห์ ในการตอบแบบสอบถามจากจากกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งหนังสือในระบบรับส่งหนังสือราชการ กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามผ่านคิวอาร์โค้ด โดยผู้วิจัยใช้ Google Form ในการจัดเก็บข้อมูล

3. นำผลแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนกลับมาเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้สถิติบรรยาย (Descriptive Statistic) เพื่อแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 โดยใช้

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index : PNI_{modified}) ที่ปรับปรุงโดย Wonglorsaichon, Wongwanich, and Wiratchai, (2014) การวิเคราะห์โดยใช้สูตรการคำนวณค่าดัชนี (PNI_{modified}) เป็นวิธีการหาค่าผลต่างของ (I – D) แล้วหารด้วย D เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไป และให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม โดยใช้สูตรในการคำนวณ คือ

$$PNI_{modified} = (I-D)/D$$

I (Importance) หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์

D (Degree of Success) หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน

โดยกำหนดให้ค่าดัชนี PNI_{modified} ที่มีค่ามากกว่าค่าดัชนี PNI_{modified} เฉลี่ยของความ ต้องการจำเป็น เป็นค่าที่แสดงถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และสามารถเรียงลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็น โดยการเปรียบเทียบค่าดัชนี PNI_{modified} จากมากไปหาน้อย ซึ่งดัชนี PNI_{modified} ที่มีค่ามากแปลว่า มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงกว่าดัชนี PNI_{modified} ที่มีค่า น้อยกว่า

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาจากแบบสำรวจรายด้าน และ สร้างข้อสรุป

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ในขั้นตอนดังกล่าวนี้ เป็นการนำร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ตรวจสอบ โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แล้วปรับร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การยกร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

ส่วนที่ 2 การตรวจสอบเพื่อยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) คัดเลือกจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา การบริหารสถานศึกษา เชิงดิจิทัลใน

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

สถานศึกษา ในการนี้ ผู้วิจัยได้ขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการติดต่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มตามคุณสมบัติตามที่กำหนด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประเด็นการสนทนากลุ่มและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความเหมาะสมของร่างแนวทางที่ผู้วิจัยร่างขึ้น ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูลในการจัดสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของผู้ทรงคุณวุฒิ มาพิจารณาฉันทามติ และปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำมาจัดทำเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 ในภาพรวม มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.64) และ มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.43) ดังตารางที่ 1 ดังนี้

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

รายการ	สภาพปัจจุบัน		แปลผล	สภาพที่พึงประสงค์		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1) ด้านวิสัยทัศน์และการเป็นต้นแบบทางดิจิทัล	4.01	0.64	มาก	4.56	0.61	มากที่สุด
2) ด้านความรู้และทักษะทางดิจิทัล	3.99	0.68	มาก	4.83	0.40	มากที่สุด
3) ด้านการสื่อสารดิจิทัล	4.04	0.57	มาก	4.79	0.43	มากที่สุด
4) ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจทางดิจิทัล	4.03	0.62	มาก	4.82	0.42	มากที่สุด
5) ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล	4.03	0.64	มาก	4.87	0.36	มากที่สุด
6) ด้านการบริหารสภาพแวดล้อมและการใช้เครือข่ายดิจิทัล	4.02	0.76	มาก	4.86	0.36	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.99	0.64	มาก	4.79	0.43	มากที่สุด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในด้านความรู้และทักษะทางดิจิทัล เป็นลำดับที่หนึ่ง ($PNI_{modified} = 0.210$) ด้านการบริหารสภาพแวดล้อมและการใช้เครือข่ายดิจิทัล เป็นลำดับที่สอง ($PNI_{modified} = 0.209$) ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล เป็นลำดับที่สาม ($PNI_{modified} = 0.208$) ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจทางดิจิทัล เป็นลำดับที่สี่ ($PNI_{modified} = 0.196$) ด้านการสื่อสารดิจิทัล เป็นลำดับที่ห้า ($PNI_{modified} = 0.186$) และ ด้านวิสัยทัศน์และการเป็นต้นแบบทางดิจิทัล เป็นลำดับที่หก ($PNI_{modified} = 0.137$) ดังตารางที่ 2 ดังนี้

รายการ	$PNI_{modified}$	ลำดับ
ด้านวิสัยทัศน์และการเป็นต้นแบบทางดิจิทัล	0.137	6
ด้านความรู้และทักษะทางดิจิทัล	0.210	1
ด้านการสื่อสารดิจิทัล	0.186	5
ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจทางดิจิทัล	0.196	4
ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล	0.208	3
ด้านการบริหารสภาพแวดล้อมและการใช้เครือข่ายดิจิทัล	0.209	2

ตารางที่ 2 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 ประกอบด้วย 36 แนวทางดังนี้

ด้านความรู้และทักษะทางดิจิทัล 6 แนวทาง ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะ ความรู้ในการใช้ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ และแอปพลิเคชันต่างๆ ในอุปกรณ์เคลื่อนที่ต่าง ๆ 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมดิจิทัลในการบริหารจัดการสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในด้านการจัดทำระบบฐานข้อมูลครูและนักเรียน โครงสร้างพื้นฐานของสถานศึกษา รวมทั้งสิ่งปลูกสร้าง วัสดุ ครุภัณฑ์ในสถานศึกษา 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) 5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาโดยการฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน (On-The-Job Training) 6) ผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาโดยการสอนงาน (Coaching) และการเป็น พี่เลี้ยง (Mentoring)

ด้านการบริหารสภาพแวดล้อมและการใช้เครือข่ายดิจิทัล 6 แนวทาง ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรอุปกรณ์ในห้องเรียน คอมพิวเตอร์สำหรับการเรียนการสอน โปรเจคเตอร์ เครื่องฉายข้ามศีรษะ อุปกรณ์ขยายเสียง ไมโครโฟน ในการอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนครู 2) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากร นักเรียนและชุมชนได้ศึกษาเรียนรู้ พัฒนาตนเองผ่านการใช้งานระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ตและการใช้งาน WIFI - Hotspot ภายในบริเวณสถานศึกษา 3) ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลต่าง ๆ ในการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สอดคล้องตามตัวชี้วัดของสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาและนโยบาย จุดเน้นของรัฐบาล 4) ผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาโดยการศึกษาดูงาน (Field Trip) 5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาโดยการฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน (On-The-Job Training) 6) ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาโดยการสอนงาน (Coaching) และการเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring)

ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล 6 แนวทาง ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานขององค์กร โดยกำหนดแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลผ่าน Digital Driven 2) ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูใช้งานสื่อการเรียนรู้ จากแหล่งต่าง ๆ และการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมทางดิจิทัลต่าง ๆ ในการประกอบการจัดการเรียนการสอน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาและยกระดับการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษา 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาโดยการสอนงาน (Coaching) และการเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring) 5) ผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาโดยการศึกษาดูงาน (Field Trip) 6) ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาโดยการฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน (On-The-Job Training)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจทางดิจิทัล 6 แนวทาง ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างและพัฒนาความเท่าทัน เท่าเทียมและทั่วถึงในการเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลในสถานศึกษา โดยการจัดสรรฮาร์ดแวร์ และซอฟต์แวร์ต่างๆ ให้บุคลากรในสถานศึกษาตามความเหมาะสม และสนับสนุนการนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน พร้อมทั้งให้คำปรึกษาและแนะนำในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางดิจิทัลต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาในชั้นเรียน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้อบรมพัฒนาตนเอง ผ่านกระบวนการอบรมหลักสูตรออนไลน์ เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานตามความสนใจ 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาโดยการสอนงาน (Coaching) และการเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring) 5) ผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาโดยการศึกษาดูงาน (Field Trip) 6) ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาโดยการฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน (On-The-Job Training)

ด้านการสื่อสารดิจิทัล 6 แนวทาง ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจและใช้การสื่อสารดิจิทัล (Digital Communications) ในการพัฒนาระบบพื้นฐานข้อมูลด้านต่างๆ ของสถานศึกษา 2) ผู้บริหารสถานศึกษาบูรณาการการใช้งานเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางดิจิทัลต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้ตามความต้องการของครู บุคลากร และนักเรียน ให้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาบูรณาการ การนำโปรแกรมประยุกต์ในการบริหารจัดการศึกษา อำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษา และระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ของสถานศึกษา 4) ผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาโดยการศึกษาดูงาน (Field Trip) 5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาโดยการฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน (On-The-Job Training) 6) ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

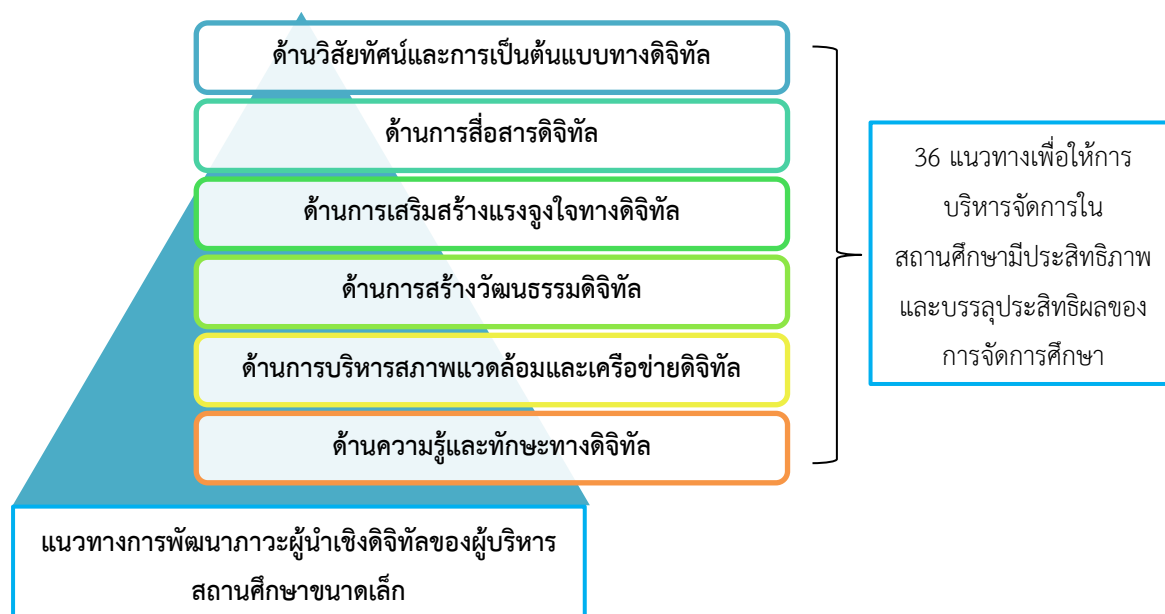
ด้านวิสัยทัศน์และการเป็นต้นแบบทางดิจิทัล 6 แนวทาง ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนร่วมกับครูและบุคลากรในการนำวิสัยทัศน์และนวัตกรรมทางดิจิทัลไปสู่การปฏิบัติในอนาคตอย่างเป็นรูปธรรม 2) ผู้บริหารสถานศึกษาเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและความร่วมมือในกระบวนการวางแผนด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางดิจิทัลของสถานศึกษา 3) ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรร่วมกันกำหนดภาพอนาคตของการบริหารจัดการโดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) 5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาโดยการฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน (On-The-Job Training) 6) ผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาโดยการศึกษาดูงาน (Field Trip)

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 พบว่าได้แนวทางทั้งหมด 36 แนวทาง โดยเรียงความต้องการจากมากไปน้อย คือ แนวทางด้านความรู้และทักษะทางดิจิทัล แนวทางด้านการบริหารสภาพแวดล้อมและเครือข่ายดิจิทัล แนวทางด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล แนวทางด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจทางดิจิทัล

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

แนวทางการสื่อสารดิจิทัล และแนวทางด้านวิสัยทัศน์และการเป็นต้นแบบทางดิจิทัล ซึ่งแต่ละด้านประกอบไปด้วย 6 แนวทางเพื่อให้การบริหารจัดการในสถานศึกษามีประสิทธิภาพและบรรลุประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา ตามแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ความต้องการจำเป็นในด้านความรู้และทักษะทางดิจิทัลอยู่ในอันดับแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ องค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งในความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษา ก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ในการพัฒนาและประยุกต์เพื่อเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษา สอดคล้องกับ Wansri (2021) ได้เสนอว่า ผู้นำยุคดิจิทัลต้องมีความคล่องด้านดิจิทัล สามารถใช้เครื่องมือทางดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่วและบูรณาการสู่ชีวิตประจำวันได้ และสอดคล้องกับ Suksaen and Tirat (2021) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลหลัก 5 ด้าน ด้านการเป็นผู้ใช้งานได้อย่างคล่องแคล่วอยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นในการบริหารสภาพแวดล้อมและเครือข่ายดิจิทัลอยู่ในลำดับที่สอง ทั้งนี้เป็นเพราะ การบริหารสภาพแวดล้อมและการใช้เครือข่ายดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายทางการเรียนรู้และจัดทำข้อตกลงร่วมกันของสถานศึกษากับหน่วยงานภายนอก ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลต่าง ๆ ในการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายใน

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

และภายนอกสถานศึกษา สอดคล้องตามตัวชี้วัดของสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา และสอดคล้องกับแนวคิดของ Prommin and Wihakto (2020) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล พบว่า การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลโดยใช้แอปพลิเคชันในรูปแบบที่เป็นโปรแกรมออนไลน์ ที่สามารถรวบรวมข้อมูล ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเอาไว้ได้อย่างหลากหลาย อีกทั้งยังสามารถตรวจสอบได้จากสมาร์ตโฟนของครูที่ปรึกษาได้ตลอดเวลา ซึ่งแอปพลิเคชันนี้จะช่วยพัฒนาและสามารถทำการบันทึกข้อมูลรวบรวมข้อมูล ประเมินผลข้อมูล และรายงานผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พัฒนารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล และใช้ได้กับอุปกรณ์เครื่องมือถือ หรือโทรศัพท์เคลื่อนที่ อุปกรณ์แท็บเล็ตหรือคอมพิวเตอร์ ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อการพัฒนภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล และความต้องการจำเป็นในด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัลอยู่ในลำดับที่สาม ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาควรฝึกการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการติดต่อสื่อสารด้วยสื่อออนไลน์ในช่องทางต่าง ๆ เพื่อจะได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยปฏิบัติงาน กำหนดแนวทางการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ติดตาม ประเมินผลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมทางการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chawanapaisan (2020) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล อยู่ในระดับมาก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 มีแนวทางตามความต้องการจำเป็นสามลำดับแรก ดังนี้ 1) ด้านความรู้และทักษะทางดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรเข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือเข้ารับการฝึกอบรมที่เน้นการปฏิบัติจริงและได้รับการพัฒนาโดยการสอนงาน (Coaching) และการเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring) จากหน่วยงานต้นสังกัด รวมถึงศึกษาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจอย่างสม่ำเสมอและสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการส่งเสริม สนับสนุน บุคลากรและพัฒนาการบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yaidee (2018) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้บริหารต้องมีความเป็นผู้นำด้านการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้ครูเข้าใจและเห็นความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร 2) ด้านการบริหารสภาพแวดล้อมและการใช้เครือข่าย ผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาโดยการศึกษาจากสถานศึกษาต้นแบบ ในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา หรือเข้ารับการฝึกอบรมที่เน้นการปฏิบัติจริงและได้รับการพัฒนาโดยการสอนงาน (Coaching) และการเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring) จากหน่วยงานต้นสังกัด อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบาย การส่งเสริมการสร้างเครือข่ายทางการเรียนรู้ และจัดทำข้อตกลงร่วมกันของสถานศึกษากับหน่วยงานภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Prommin and Wihakto (2020) ได้ศึกษา

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล พบว่า การพัฒนาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลโดยใช้แอปพลิเคชันในรูปแบบที่เป็นโปรแกรมออนไลน์ สามารถรวบรวมข้อมูลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเอาไว้ได้อย่างหลากหลาย อีกทั้งยังสามารถตรวจสอบได้จากสมาร์ตโฟนของครูที่ปรึกษาได้ตลอดเวลา ซึ่งแอปพลิเคชันนี้จะช่วยพัฒนาและสามารถทำการบันทึกข้อมูลรวบรวมข้อมูลประเมินผลข้อมูล และรายงานผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพัฒนาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล และใช้ได้กับอุปกรณ์เครื่องมือถือหรือโทรศัพท์เคลื่อนที่ อุปกรณ์แท็บเล็ตหรือคอมพิวเตอร์ และในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล และ 3) ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาโดยการสอนงาน (Coaching) และการเป็นที่เลี้ยง (Mentoring) จากหน่วยงานต้นสังกัด ควรได้รับการศึกษาดูงานจากสถานศึกษาต้นแบบ ในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา หรือเข้ารับการฝึกอบรมที่เน้นการปฏิบัติจริง ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานขององค์กร โดยการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลผ่าน Digital Driven เพื่อพัฒนาและยกระดับการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Wongruthaiwattana (2019) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ยุคดิจิทัลสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาชัยนาท ผลการศึกษาพบว่า แนวทางบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กยุคดิจิทัลสู่ความเป็นเลิศประกอบไปด้วย 4 ปัจจัย คือ 1) การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลให้มีคุณภาพสูง สามารถรองรับการใช้งานต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและครอบคลุมทุกด้าน 2) การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ ในการสร้างและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ทั้งทางคอมพิวเตอร์ แอปพลิเคชัน สมาร์ตโฟน 3) การส่งเสริมสนับสนุนของผู้บริหารสถานศึกษา ในการพัฒนาบุคลากรและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 4) การนิเทศกำกับติดตามการใช้และดำเนินงานต่าง ๆ เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งอุปกรณ์ บุคลากร และการนำไปใช้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Somjai (2018) ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาด้วยภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา รวมถึงการส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสัยทัศน์การใช้เทคโนโลยีและเผยแพร่วิสัยทัศน์อย่างกว้างขวาง และมีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการยกระดับการเรียนการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรเพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์สูงสุดของนักเรียน

สรุป

ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และมีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นด้านความรู้และทักษะทางดิจิทัลเป็นลำดับที่หนึ่ง ด้านการบริหารสภาพแวดล้อมและเครือข่ายดิจิทัลเป็นลำดับที่สอง ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัลเป็นลำดับที่สาม ด้านการ

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

เสริมสร้างแรงจูงใจทางดิจิทัลเป็นลำดับที่สี่ ด้านการสื่อสารดิจิทัลเป็นลำดับที่ห้า ด้านวิสัยทัศน์และการเป็นต้นแบบทางดิจิทัลเป็นลำดับที่หก และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 ประกอบไปด้วย 36 แนวทาง โดย ด้านความรู้ และทักษะทางดิจิทัล มี 6 แนวทาง ด้านการบริหารสภาพแวดล้อมและการใช้เครือข่ายดิจิทัล มี 6 แนวทาง ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล มี 6 แนวทาง ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจทางดิจิทัล มี 6 แนวทาง ด้านการสื่อสารดิจิทัล มี 6 แนวทาง และด้านการเป็นต้นแบบทางดิจิทัล มี 6 แนวทาง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความรู้ และทักษะทางดิจิทัล ด้านการบริหารสภาพแวดล้อมและเครือข่ายดิจิทัล ด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจทางดิจิทัล ด้านการสื่อสารดิจิทัล และด้านวิสัยทัศน์และการเป็นต้นแบบทางดิจิทัล ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลในแต่ละด้าน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนาตนเองให้เกิดภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 ประกอบไปด้วย 36 แนวทาง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1 ควรนำผลการวิจัย ในประเด็นแนวทางดังกล่าว ไปกำหนดเป็นนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความรู้และทักษะทางดิจิทัล เพื่อให้ได้สารสนเทศในการเสนอแนะแนวทาง นโยบายหรือหลักสูตร ให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความรู้และทักษะทางดิจิทัล ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2.2. ควรมีการศึกษาสภาพการบริหารสภาพแวดล้อมและเครือข่ายดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ได้สารสนเทศในการเสนอแนะแนวทาง ให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารสภาพแวดล้อมและ การใช้เครือข่ายดิจิทัล ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

2.3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษา/ผู้บริหารการศึกษาของสถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่น ๆ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้ได้สารสนเทศในการเสนอแนะแนวทาง ให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

References

- Chaemchoi, S. (2019). *Educational institution administration in the digital age*. 2nd printing: Chulalongkorn University.
- Chawanapaisan, J. (2020). *Guidelines for developing technological leadership of group educational institution administrators. Saha Dvaravati Campus Under the Suphanburi Secondary Educational Service Area Office*. (Master's Thesis). Silpakorn University. Bangkok.
- Keesukphan, E. (2018). *School management in the digital age*. Retrieved December 9, 2022, from <https://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/52232/-edu-t2s1-t2-t2s3->
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Prommin, P. & Wihakto, P. (2020). Development of leadership styles of school administrators in the digital era. Under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 5, Lopburi Province. *Journal of Buddhist Social Sciences and Anthropology*, 5(8), 37.
- Somjai, S. (2018). Educational institution administration with technological leadership. *Dusit Thani College Journal*, 12(1), 350-363.
- Suksaen, K., & Trirat, P. (2021). Digital leadership development model of school administrators in Affiliated Foundation of the Saint Gabriel Society of Thailand. *Journal of Buddhist Anthropology*, 6(7), 129-146.
- Wansri, J. (2021). *Educational management in the digital age*. Phitsanulok: Rattanasuwan Printing 3.
- Wonglorsaichon, B., Wongwanich, S., & Wiratchai, N. (2014). The influence of students school engagement on learning achievement: A structural equation modeling analysis. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 116, 1748-1755.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

- Wongruthaiwattana, M. (2019). A small school administration model of Digital era to excellence under Chai Nat Primary Educational Service Area Office. *Journal of Humanities and Social Sciences Valaya Alongkorn*, 14(2), 22-30.
- Yaidee, C. (2018). Study of guidelines for developing technology leadership of educational institution administrators Under the Nakhon Ratchasima Provincial Administrative Organization. *Journal of Doctoral Studies in Social Sciences*, 8(1), 150-164.